

گزارشی از گذشته و وضعیت فعلی کارخانه نساجی سبلان پارچه

دانشجوی اقتصاد

شنبه سیزدهم مهر ۱۳۸۷

در روز ۲۸ مرداد سال ۱۳۸۶ خبر افتتاح بزرگترین مجتمع نساجی پوشاک کشور و خاورمیانه - که به همت بخش خصوصی و همکاری بانکهای دولتی در اردبیل ساخته شده بود - توسط رئیس جمهور، روی سایت‌های خبری ایران قرار گرفت. رئیس جمهور در مراسم افتتاح این پروژه عظیم ابراز امیدواری کرده بود که محصولات این کارخانه به تمام نقاط دنیا صادر گردد.

کارخانه سبلان پارچه که به نظر می‌رسید می‌تواند تحولی در صنعت نساجی باشد؛ کارهای مطالعاتی آن از سال ۱۳۷۸ آغاز شده بود و عملیات اجرایی آن از سال ۸۲ آغاز گردیده بود، در روز ۲۸ مرداد ۱۳۸۶ افتتاح شد. در آن روزها سخنانی که از مسئولین کارخانه در مورد کیفیت محصولات تولیدی، ظرفیت بالای تولید و توان رقابتی آن با محصولات مشابه خارجی شنیده می‌شد این تصور را در ذهن هر فردی به وجود می‌آورد که تولیدات این کارخانه سالها بدون رقیب در عرصه نساجی کشور و منطقه حضور خواهد داشت و برای هزاران نفر به طور مستقیم و غیرمستقیم شغل ایجاد خواهد کرد. از اظهارات مدیرعامل کارخانه در آن روزها بیشتر می‌توان به این موضوع پی برد:

* سبلان پارچه اعتقاد دارد صنعت نساجی امروز با مشکلات مدیریتی روبه روست (روزنامه ابتکار - نسخه ۹۸۳ - ۸۶/۵/۲۳)

* نه تنها سرمایه‌گذاری در صنعت نساجی توجیه اقتصادی دارد بلکه همراه با اشتغالزایی و خودکفایی در بحث پوشاک می‌تواند در اقتصاد ملی نقش آفرین نیز باشد (همان)

* سبلان پارچه قصد دارد در تولید پوشاک به گونه‌ای عمل کند که با افتخار اعلام کنیم پوشاک ساخت ایران بهترین است تا نه تنها از ورود پوشاک جلوگیری شود بلکه صادرکننده آن در مسیر اعتلای نام کشورمان باشیم (همان) (قابل توجه است که هم اکنون محصولات این کارخانه با برند تجاری ZINIA تولید می‌شود)

* مدیران سبلان پارچه اعتقاد دارند صنعت نساجی برای ورود به WTO مشکل چندانی ندارد چون از قبل تمرین‌های لازم را کرده‌اند و در تجربه رقابت برای ورود به عرصه جهانی نمره قابل قبولی خواهد گرفت. (همان)

* مدیران سبلان پارچه می‌گویند برای وارد شدن به رقابت در بازار جهانی و داخلی بنا داریم افزایش کیفیت را جایگزین کاهش قیمت کنیم. (همان)

* با برنامه ریزی منسجم تدارک آن را دیده‌ایم که مراکز فروش انحصاری تولیدات سبلان پارچه حرف اول و آخر را برای گرفتن داشته باشد. (همان)

* مدیرعامل سبلان پارچه از برنامه ۵ ساله این شرکت به منظور صدور ۶۰ درصد تولیدات این واحد نساجی به کشورهای دیگر خبر داد (سایت خبری تفاهم - ۸۶/۵/۲۴)

و اما امروز پس از گذشت یک سال از افتتاح این مجتمع با وضعیتی مواجه هستیم که خیلی با آنچه شنیده بودیم تفاوت

دارد، «مدیریت ناکارآمد» اصلی‌ترین و بزرگترین مشکل این مجتمع است، همان مشکلی است که مدیران مجتمع در روزهای افتتاح کارخانه آن را مشکل صنعت نساجی در کشور می‌نامیدند .

اگر بخواهیم گزارشی از وضعیت فعلی بخش‌های کارخانه ارائه دهیم باید بگوییم که هم‌اکنون اکثر بخش‌های کارخانه هیچگونه تولیدی ندارند و انبار کارخانه نیز تقریباً خالی است و فقط بخش‌های رنگرزی و تا حدودی نیز بخش ریسندگی فعال است و روزانه کارگران به کارخانه می‌آیند و بدون هیچ فعالیتی برمی‌گردند. تغییر و تحول مدیران ارشد باعث شده است که سالن‌های تولیدی این مجتمع نیز دستخوش تغییرات ساعات کاری در ماه‌های گذشته و جابجایی مداوم شیفت‌ها شود.

وضعیت حقوق کارگران نیز از بزرگترین مشکلات است. بحث به تعویق افتادن حقوق کارگران از بهمن ماه که حقوق‌ها ۱۰ روز به تأخیر افتاد آغاز شد. پس از آن حقوق اسفند ماه در پایان فروردین ماه پرداخت شد و علاوه بر آن هیچگونه عیدی‌ای نیز به کارگران پرداخت نشد و هم‌اکنون (شهریور) از اردیبهشت ماه هیچ حقوقی به بیش از ۱۵۰۰ کارگر کارخانه پرداخت نشده است و فقط می‌توان گفت در مقاطعی مدیران بخش‌های مختلف کارخانه و شاید هم کارگرانی حقوق‌هایشان را دریافت کرده‌اند. با یک حساب سرانگشتی می‌توان گفت که حقوق‌های به تعویق افتاده کارگران بالغ بر ۲۵ میلیارد ریال می‌باشد. کارگران قسمت‌های مختلف مرخصی‌های ماهانه‌ی بدون حقوق می‌گیرند تا بتوانند با مشاغل موقتی مخارج معیشتی خود را تأمین کنند. و حتی کارخانه طرح ابتکاری فروش محصولات به کارکنان را به جای حقوقشان را نیز تجربه کرده است. اعتراض‌های کارگران در مقاطع مختلف نیز تأثیری در بهبود این وضعیت نداشته است. علاوه بر این موارد، کارخانه بدهی‌هایی گسترده دارد که عدم پرداخت آنها به عنوان مثال می‌تواند باعث بروز مشکلات جدی با ادارات گاز و برق شود .

اگر بخواهیم به بررسی علت این مشکلات بپردازیم به جرأت می‌توان گفت که کارخانه به شدت با خلأ مدیریتی مواجه است و اکثر مشکلات از اینجا نشأت می‌گیرد. چراکه تاکنون کارخانه ۱۸۰۰ میلیارد ریال و ۸۰ میلیون یورو تسهیلات بانکی دریافت کرده است. به نظر نمی‌آید که این مقدار سرمایه برای دوران ساخت کم باشد و یا اینکه در سال اول بهره‌برداری کارخانه را با مشکل روبرو کند. به گفته منابع آگاه، یکی از نمودهای مدیریت ناکارآمد، در دوران ساخت و نحوه استفاده از منابع تخصیص یافته برای آن دوران می‌باشد چنانکه هزینه‌ی تمام شده‌ی دوران ساخت بیش از آن مقدار واقعی مورد نیاز کارخانه می‌باشد و این نیز به علت ریخت و پاش‌های فراوان و هزینه‌های بی‌حساب آن دوران می‌باشد. طوری که اکنون کارخانه با نبود سرمایه درگردش مواجه است و به انتظار وامی دوباره نشسته تا بتواند کاری بکند.

بارزترین نمود مشکل مدیریتی که هرکسی به آن اذعان دارد بحث بازاریابی ضعیف این مجتمع است. در صحبت‌هایی که مدیرعامل کارخانه در روزهای افتتاح کارخانه کرده بود تأسیس نمایندگی‌های انحصاری فروش سبلان پارچه را از اهداف برنامه منسجم کارخانه خوانده بود و فروش اینترنتی نیز از دیگر برنامه‌ها بود. ولی الآن شاهد آن هستیم که یک نمایندگی فروش حتی در سطح خود شهر اردبیل وجود ندارد چه رسد به دیگر استان‌ها و در وبسایت کارخانه هیچ اثری از فروش اینترنتی دیده نمی‌شود. هیچگاه اسمی از سبلان پارچه در تبلیغات تلویزیونی و خیابانی دیده نمی‌شود و هیچگاه محصولی از سبلان پارچه در فروشگاه‌های استان دیده نمی‌شود. البته در روزهایی از تابستان تبلیغاتی کمرنگ

برای جذب نمایندگی در سراسر کشور از طریق شبکه‌های سیما انجام شد که آنها نیز به زودی متوقف شدند و کار جذب نمایندگی به خاطر هزینه‌ی بالای حق فروش انحصاری که کارخانه برای نمایندگی‌ها گذاشته بود بی‌نتیجه ماند. کارخانه‌ای که ظرفیت تولید ۳۵ میلیون قطعه پوشاک در سال را دارد باید بیش از نیمی از محصولات خود را در خارج از مرزها به فروش برساند ولی شاهد آن هستیم که عدم مدیریت صحیح در کیفیت منجر به عودت محصولات تولیدی این کارخانه از کشورهای خارجی شده است.

در رسیدگی به این مسأله نباید این دید را داشته باشیم که چون مشکل در بخش خصوصی می‌باشد دیگر مسئولیت از دوش دولت و صاحب‌بنظران برداشته می‌شود و باید فقط شاهد بی‌مسئولیت این حوادث باشیم. این مجتمع ۱۸۰۰ میلیارد ریال و ۸۰ میلیون یورو - به غیر از آورده‌ی صاحب کارخانه - از بانک‌های دولتی و در رأس آنها بانک تجارت به عنوان بانک عامل وام گرفته است. مدیر امور اعتباری بانک تجارت در کنفرانس خبری که روز ۸۶/۵/۲۲ در محل دفتر مرکزی کارخانه با حضور مدیر عامل کارخانه برپا شده بود، بیان کرده بود که علت سرمایه‌گذاری بانک تجارت در این پروژه دو ویژگی بسیار مهم اشتغالزایی و ارزش افزوده بالای صنعت نساجی می‌باشد. حال کدام یک از اهداف این بانک برای سرمایه‌گذاری در این پروژه تأمین شده است؟ اگر این حجم وام به دیگر پروژه‌ها در استان داده می‌شد آنها نیز اینگونه با آن رفتار می‌کردند؟ آیا وزات صنایع و معادن به عنوان متولی بخش صنعت در کشور نباید برای حل مشکل بزرگترین کارخانه‌ی پوشاک در خاورمیانه فکر بکند؟ طبق آخرین بررسی‌ها مسئولین استان (نمایندگان مجلس، استاندار و فرماندار و یا دیگر مسئولین) به دنبال این هستند تا بتوانند وامی برای کارخانه مهیا کنند تا بتواند حقوق کارگران را بپردازد و سرمایه در گردش داشته باشد. ولی این راه حل مشکل نیست ما نمی‌خواهیم فقط حقوق کارگران داده شود و کارخانه به همان وضعیت باقی بماند. این یک اجحاف در حق صنعت استان و کشور می‌باشد که پیامدهایی بدتر از وضعیت فعلی دربر دارد. باید مشکل را از درون کارخانه حل کرد و آن همه سرمایه بلوکه شده را به کار واداشت. نباید به این راحتی به قضیه نگاه کنیم و بگوییم که: «کارخانه سبلان پارچه هم به جایی نرسید و باید منتظر پروژه‌های بعدی بود.»

دانشجوی اقتصاد

این گزارش به ایمیل اتحادیه آزاد کارگران ایران ارسال شده است